

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 317/2024
05.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Марине Милановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца Компанија „Internacional CG“, за међународну и унутрашњу трговину, хотелијерство, угоститељство и ваздушни саобраћај, д.п. у стечају, Београд, чији је пуномоћник Игор Ивановић, адвокат из ..., против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Бранко Луковић, адвокат из ..., ради неоснованог обogaћења – вредност предмета спора 12.251.483,83 динара, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр.10205/21 од 22.11.2023. године, у седници одржаној 05.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

1. ПРЕИНАЧАВАЈУ СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж 10205/21 од 21.11.2023. године и пресуда Привредног суда у Београду П бр.3268/2021 од 14.09.2021. године, у ставу 2. и 4. изреке и **ПРЕСУЂУЈЕ** тако што се **ОДБИЈА** као неоснован захтев тужиоца „Internacional CG“, за међународну и унутрашњу трговину, хотелијерство, угоститељство и ваздушни саобраћај, д.п. у стечају из Београда, да се тужени АА из ..., обавезе да му исплати 12.251.483,83 динара са законском затезном каматом од 05.03.2020. године до исплате, као и трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом плати износ од 334.500,00 динара на име трошкова првостепеног и другостепеног поступка, у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде.

2. ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом плати 600.000,00 динара на име трошкова ревизијског поступка у року од 8 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 3268/2021 од 14.09.2021. године, ставом 1. изреке, одбијен је приговор стварне и месне ненадлежности Привредног суда у Београду, па је ставом 2. изреке, усвојен тужбени захтев и тужени обавезан да тужиоцу плати 12.251.483,83 динара са законском затезном каматом од 05.03.2020. године до исплате. Ставом 3. изреке, одбијен је предлог за прекид поступка до

правноснажног окончања поступка Трећег основног суда у Београду Ии бр.4830/20 и до окончања поступка по ревизији у предмету Апелационог суда у Крагујевцу Гж 12738/19. Ставом четири изреке, тужени је обавезан да тужиоцу плати 698.214,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 10205/21 од 22.11.2003. године, ставом 1. изреке, делимично је одбијена жалба туженог и потврђена пресуда Привредног суда у Београду под наведеним бројем у ставу 1, 2. и 3. изреке. Иста пресуда преиначена је у ставу 4. изреке, тако што је тужени обавезан да тужиоцу плати 271.500,00 динара на име трошкова поступка. Ставом 3. изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Благовременом ревизијом тужени побија правноснажну другостепену пресуду, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешене примене материјалног права у делу у коме је усвојен тужбени захтев тужиоца. Сматра да су погрешно примењене одредбе о стицању без основа, одредбе Закона о стечају и одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу, па предлаже да се пресуда Привредног апелационог суда укине и врати на поновно одлучивање или да се усвоји и иста пресуда Привредног суда преиначи, односно да се преиначе обе пресуде и одбаци или одбије тужбени захтев у целисти, а туженом накнаде трошкови поступка које опредељује.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је установио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђењу нижестепених судова, предмет тужбеног захтева је исплата износа од 12.251.483,83 динара са каматом на име неоснованог обогаћења, као износа који је тужени наплатио од тужиоца у извршном поступку на основу решења о извршењу Привредног суда у Београду ИИ 192/20 од 18.02.2020. године укинутог решењем Привредног апелационог суда Иж 496/20 од 10.04.2020. године. Решење о извршењу је донето на основу пресуде Апелационог суда у Крагујевцу, којом је укинута пресуда Основног суда у Брусу П1 114/15 од 13.09.2016. године у ставовима 1, 2. и 4. изреке којом је обавезана тужена Компанија „Internacional CG“, д.п. у реструктурирању из Београда да тужиоцу, у овом спору туженом, плати 4.949.766,43 динара са каматом на име накнаде штете због неостварене зараде и регреса као и трошкове парничног поступка у износу од 404.920,00 динара, па је одлучено тако што је обавезана Компанија „Internacional CG“, д.п. у стечају из Београда да тамо тужиоцу, овде туженом плати исти износ главног дуга и камате, као и трошкове у износу од 512.670,00 динара.

Решењем Привредног суда у Београду Ст бр.72/15 од 18.03.2016. године, над тужиоцем је отворен поступак стечаја. Парнични поступак је прекинут у фази жалбеног поступка и био је у прекиду од 03.10.2017. године до 01.08.2019. године. Тужени је у стечајном поступку поднео пријаву потраживања по основу првостепене пресуде Основног суда у Брусу. Закључком Привредног суда у Београду Ст.бр.72/15 од 22.02.2018. године. Оспорен је део потраживања од 11.693.449,38 динара, а признат у износу од 657.920,84 динара у трећем исплатном реду.

Поступак је настављен пред апелационим судом, који је одлучио као што је претходно наведено.

Тужени је поднео Привредном суду у Београду предлог за извршење на основу извршне исправе, пресуде Апелационог суда у Крагујевцу. Привредни суд у Београду је донео решење о извршењу Ии 192/20 од 18.02.2020. године ради наплате износа од 4.949.766,43 динара са каматом и 512.670,00 динара на име трошкова парничног

поступка. Трошкови извршења су одмерени у износу од 47.033,00 динара. Извршење је спроведено од стране јавног извршитеља дана 05.03.2020. године, па је извршитељ донео закључак и утврдио да је предузета последња извршна радња. Истим закључком је закључен извршни поступак уз констатацију да је потраживање намирено у потпуности дана 04.03.2020. године исплатом износа од 12.220.410,74 динара. Закључком извршитеља, тужени као извршни поверилац је обавезан да плати трошкове извршитеља и извршења у износу од 325.563,35 динара. Тужени је наведени износ платио, а од тужиоца као извршног дужника је на име истих наплаћено 31.073,09 динара.

Решењем Привредног апелационог суда Иж 496/20 од 10.04.2020. године, укинута је решење о извршењу Привредног суда у Београду од 18.02.2020. године по коме је спроведена наплата потраживања и списи су враћени првостепеном суду. Првостепени суд се у поновном поступку, решењем од 06.05.2020. године исправљеним решењем од 20.05.2020. године, огласио стварно ненадлежним за поступање у извршном поступку и списе је доставио Трећем основном суду у Београду. Трећи основни суд је донео решење о извршењу ИИ 4830/20 од 24.11.2020. године, а потом, наредног дана 25.11.2020. године, решење којим је прекинуо поступак извршења зато што је над извршним дужником отворен поступак стечаја, с позивом на члан 93. Закона о стечају. Решење о прекиду је потврђено решењем Вишег суда у Београду од 11.02.2021. године.

У поступку стечаја над тужиоцем решењем о главној деоби од 15.04.2019. године, одређено је да се у поступку стечаја над тужиоцем повериоци трећег исплатног реда, где спада и тужени, намирују у проценту од 26,92%. Истим решењем су у односу на туженог издвојена и резервисана новчана средства, до окончања овог парничног поступка.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови усвајају захтев тужиоца налазећи да се новчана средства из имовине тужиоца налазе у имовини туженог без правног основа и да је тужени дужан да тужиоцу врати оно што је примио спровођењем принудног извршења на основу укинутог решења о извршењу Привредног суда у Београду. Нижестепени судови образлажу да се према члану 93. Закона о стечају против стечајног дужника не може одредити и спровести извршење, осим извршења која се односе на обавезе стечајне масе и трошкове стечајног поступка, а да се сходно члану 103. и 104. истог закона, потраживање туженог засновано на правноснажној и извршној пресуди не односи ни на обавезе стечајне масе, ни на трошкове стечајног поступка, већ на накнаду штете због неисплаћених зарада из радног односа. Зато нису постојали услови да тужени намири своје потраживање мимо правила стечајног поступка, већ се потраживање туженог свртано у трћи исплатни ред због своје природе, морало намирити у складу са начелима стечајног поступка, са начелом једнаког третмана и равноправности поверилаца у смислу члана 4. Закона о стечају, што подразумева намирење након намирења поверилаца првог и другог исплатног реда.

Врховни суд не прихвата овакво становиште нижестепених судови и налази да је засновано на погрешној примени материјалног права.

Чланом 210. Закона о облигационим односима, прописано је да када неки део имовине једног лица, пређе на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, односно када то није могуће, да накнади вредност постигнутих користи. Обавеза враћања или накнаде вредности постоји и када се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Из ове одредбе произлази да је за примену наведене материјалноправне одредбе битно да постоји умањење имовине на страни једног лица, да постоји увећање имовине на страни другог лица, да су увећање и умањење у корелацији, као и да за то не постоји правни основ у правном послу или закону, односно ако је постојао, да је касније отпао.

У конкретном случају, пренос новчаних средстава из имовине тужиоца у имовину туженог извршен је у поступку принудног извршења, на основу решења о извршењу донетог на основу извршне исправе, па следи да је до преноса дошло по правном основу. Зато су за оцену постојања услова за примену члана 210. закона у погледу стицања за које је основ постојао, а потом отпао, релевантне и одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу, које уређују када се сматра да је основ отпао прописујући разлоге за противизвршење.

Разлози за противизвршење су прописани чланом 115. овог закона. Први се односи на извршну исправу на основу које се одређује извршење. Правноснажно или коначно укидање, преиначење, поништење, стављање ван снаге или на други начин утврђење да исправа нема правно дејство, представља случај по коме је за спроведено извршење отпао правни основ, због чега извршни поверилац има обавезу да извршном дужнику врати оно што је примио у поступку извршења.

Други разлог се односи на двоструку исплату дуга, једанпут добровољно, а други пут у извршном поступку и не примењује се на конкретан случај.

Трећи разлог се односи на укидање или преиначење решења о извршењу, уз одбачај или одбијање предлога за извршење, чиме се извршни поступак окончава. Четврти разлог, правноснажност судске одлуке којим је утврђена недозвољеност извршења. Пети разлог који се огледа у томе да је извршни поверилац примио више од свог потраживања или при извршењу на заради или другим сталним новчаним примањима нису поштоване одредбе о ограничењу извршења, не односи на случај када је основ отпао.

У овом случају извршна исправа на основу које је донето решење о извршењу, није укинута, преиначена или на други начин стављена ван снаге, нити је утврђено да нема правно дејство. Том извршном исправом, тужилац како је означен и у овој тужби као лице у стечају обавезан је да туженом плати одређен новчани износ. Пресуда је постала правноснажна и извршна и на основу ње, извршни суд је донео решење о извршењу, сагласно члану 47. тог закона, који уређује под којим условима је извршна исправа подобна да се на основу ње донесе решење о извршењу. Између осталог, исправа мора садржати податке о извршном повериоцу, извршном дужнику, предмету, врсти и обиму испуњења обавезе. Следи да нису испуњени услови за примену овог разлога на основу кога настаје обавеза извршног повериоца на враћање.

Не постоје услови ни за примену трећег разлога. Привредни суд у Београду је донео решење о извршењу и доставио га на спровођење јавном извршитељу који је сагласно законским одредбама надлежан за спровођење. У спровођењу извршења спорни износ је пренет са рачуна тужиоца на рачун туженог. Решење о извршењу Привредног суда у Београду јесте укинута, али је укинута зато што се привредни суд огласио стварно ненадлежним након његовог доношења. Привредни суд је предмет доставио Трећем основном суду, као надлежном који је донео решење о извршењу исте садржине. Након тога, донео је решење о прекиду, а док је поступак у прекиду сходном применом одредби Закона о парничном поступку, не може доносити одлуке нити предузимати друге правне радње. Следи да поступак није окончан одбачајем или одбијањем предлога за извршење.

Из наведеног следи да су средства са рачуна тужиоца на рачун туженог пренета по правном основу, на основу извршне исправе на основу које је донето решење о извршењу, које је првобитно донето, јесте укинута, али је потом у том јединственом

извршном поступку који је покренут предлогом за извршење туженог као извршног повериоца поново донето и након тога није укинато, због чега увећање имовине туженог није без правног основа.

Не могу се прихватити разлози нижестепених судова да је овакво извршење у супротности са одредбама Закона о стечају. Наведено је било релевантно у поступку из кога потиче пресуда као извршна исправа. Парнични суд је одлучио о потраживању туженог према тужиоцу, обавезао је тужиоца као стечајног дужника на исплату потраживања туженом као повериоцу, пресуда је постала правноснажна и извршна, а на основу ње извршни суд је ценио испуњеност услова да се извршење одреди и спроведе. Погрешна примена материјалног права и недостаци тог поступка се не могу преиспитивати у овом поступку, јер су се одлуке о потраживању преиспитивале или могле преиспитивати у поступку по правним лековима изјављеним у парничном поступку из кога потиче извршна исправа или у извршном поступку из кога потиче решење о извршењу.

Из наведених разлога, на основу члана 416. ЗПП, нижестепене пресуде су преиначене тако што је одбијен захтев тужиоца за исплату главног дуга, камате и трошкова.

Одлука о трошковима, донета је на основу члана 165. у вези члана 153. и 154. ЗПП, па је тужилац обавезан да туженом накнади трошкове првостепеног и другостепеног поступка у износу од 334.500,00 динара, за састав одговора на тужбу, заступање на једном рочишту, састав жалбе, таксе на жалбу и одлуку о жалби. Трошкови превоза нису досуђени јер нису били неопходни за вођење парнице. Туженом су досуђени и трошкови ревизијског поступка у износу од 600.000,00 динара и то за састав ревизије, на име таксе за ревизију и на име таксе за одлуку по ревизији.

**Председник већа - судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић